

DARS JARAYONIDA QO'LLANILADIGAN INTERAKTIV METODLAR

Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti

Boshlang'ich ta'lim fakulteti 1-G guruh talabasi

Orazbayeva Ra'no

Annotatsiya: *Ushbu maqolada zamonaviy ta'limning mohiyatini ochib berish, pedagog faoliyatini keng qamrovli yoritish, bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy mahorat va darsga ijodiy yondashib, unda o'qitishning yangi shakl va usullarini qo'llash haqida so'z yuritiladi.*

Kalit so'zlar: *Interaktiv metodlar, ta'lim, texnologiya, metod, insert usuli, Venn diagrammasi, Kubiklar usuli*

Abstract: *This article describes the essence of modern education, comprehensive coverage of pedagogic activity, professional skills of future teachers, creative approach to the lesson, and the use of new forms and methods of teaching.*

Key words: *Interactive methods, education, technology, method, insert method, Venn diagram, Cubic method*

Biz axborot texnologiyalar tobora rivojlanib, ravnaq topib borayotgan XXI asrda yashamoqdamiz. Bugungi kunda bizning ta'lim jarayonimizda interaktiv metodlar, innovatsion texnologiyalar, pedagogik va axborot texnologiyalarini o'quv jarayonida qo'llashga bo'lgan qiziqish, e'tibor kundan kunga kuchayib bormoqda, bunday bo'lishining sabablaridan biri, shu vaqtgacha an'anaviy ta'limda o'quvchi-talabalarni faqat tayyor bilimlarini egallashga o'rgatilgan bo'lsa, zamonaviy texnologiyalar ularning egallayotgan bilimlarini o'zlari qidirib topishlariga, mustaqil o'rganib, tahlil qilishlariga, hatto xulosalarni ham o'zlari keltirib chiqarishga o'rgatadi.

Hozirgi kunda texnologiyalar rivojlangan bo'lib, kundan-kunga yangi texnikalar ixtiro qilinmoqda, o'rganish va o'rgatishning o'ziga xos usullari, dars jarayonida kerak bo'ladigan turli anjomlar ixtiro qilinmoqda. Masalan, biz maktabda o'qigan paytimizda, har bir sinfda elektron doska yoki televizorlar bo'lmagan. Hattoki, prayektor hamda kompyuter topish ham muammo bo'lgan. Hozir esa bu kabi muammolarga duch kelmaymiz. Bu nima degani, bu hozirgi davr bolalarining aqliy faoliyati ham o'sib boryapdi degani. Ilgarilari yozish-chizish maktabda o'rgatilgan bo'lsa, hozir bu vazifani Maktabgacha ta'lim muassasalari bajarmoqda. Bundan kelib chiqadiki, hozirda eski ta'lim berish usullaridan foydalanib bo'lmaydi. O'quvchilarning qiziqishini e'tiborini tortish uchun yangi-yangi metodlarni o'ylab topish va o'quvchilarga darslarni oson va samarali usulda yetkazib berish darkor. Jumladan, Kubiklar usuli. Kubiklar- o'zgartirilayotgan kelajakka asoslanib mavzuni ko'rib chiqishga yordam beradigan o'qitish usulidir. Har tomonlama, fikrlashga (yozishga) yordam beradigan har xil yo'l-yo'riqlar yozilgan kubik ishlatiladi. Tomonlarining hajmi o'rtacha 15-

20 sm bo'lgan qutichaga qog'oz yopishtirilib, kubik yasash mumkin. Kubikning har bir tomoniga oltita yo'l-yo'riq yoziladi: buni tasvirlang, buni taqqoslang, buni o'zaro bog'lanishini ko'rsating, buni tahlil qiling, buni qo'llang, yaxshi va yomon tomonlarini ko'rsatiladi (dalillar yordamida). O'tiladigan mavzu yoki biror tushuncha shu jadval savollari asosida tahlil qilib chiqiladi.

Venn diagrammasi. Venn diagrammasi bir-birini kesadigan ikki yoki undan ko'p doiralarda ko'riladi, ular o'rtasida yozish uchun yetarli joy qolishi kerak. U g'oyalarni zidlash uchun ishlatilishi yoki ularning umumiy xususiyatlarini (nimada ular kesishadi) ko'rsatishi kerak. Masalan, o'quvchilar Xristofor Kolumb ekspeditsiyalarini Marko Polo ekspeditsiyalari bilan taqqoslaydilar deylik. Venn diagrammasi bir-biriga yopishgan ikki doira bilan birga ushbu ekspeditsiyalar o'rtasida zidlik o'tkazish, ayni vaqtda ularning umumiy unsurlarini ko'rsatish imkonini beradi.

Insert usuli. Insert usuli tushunishni kuzatish vositasidir. Insert- bu o'quv jarayonida o'z anglashini faol kuzatish uchun o'quvchilarga imkoniyat beradigan kuchli vositadir, chunki shunday hollar borki, odam matnni oxirigacha o'qib, u yerda nima yozilganligini eslab qololmasligi mumkin. Bu esa odam nima o'qiyotganini tushunmay, o'qish jarayonida faol bo'lishga qatnashmaydigan va o'z anglashini kuzatmaydigan hollarning misolidir. Insert- bu matn bilan ishlaganda faollikni qo'llab- quvvatlash uchun kuchli vositadir. O'quvchi matn bilan ishlayotganda bir qator belgilarni qo'yib boradi, ular esa quyidagi ma'nolarni bildiradi: V - bilganlarimni tasdiqlaydi. + - yangi axborot, - - bilganlarimga zid keladi, ? - meni o'ylantirib qo'ydi. Bu usul aynan biz uchun judayam qulay bo'lib hisoblanadi. Chunki hozirgi davrda hamma o'qigan narsalarini unutib qo'yadi yoki e'tiborsiz ravishda o'qiydi. Insert usuli esa biz uchun ayni muddao.

Xulosa o'rnida aytib o'tish joizki, interfaol usullar orqali ta'lim samaradorligi oshadi, o'qituvchi va talaba o'rtasida o'zaro hamkorlik, talabalarda erkin ijodiy fikrlash ko'nikmalari rivojlanadi va shakllanadi. Bu innovatsion yondashuvda talaba shaxsi ta'limda markaziy figuraga aylanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollari bag'ishlangan majlisidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidenti nutqi. // Xalq so'zi gazetasi, 2017.16 yanvar, №11

2. R.A.Mavlonova, B.Normurodova "Tarbiyaviy ishlar metodikasi" Toshkent 2007

3. N.Egamberdieva "Tarbiya texnologiyasi" Fan va texnologiyalar 2016-yil

4.R.A.Mavlonova, D.Abdurahimova. Pedagogik mahorat. O'quv qo'llanma Toshkent Fan va texnologiya 2012-yil

5.S.Nishonova, M.Imomova, R.Xasanov. Pedagogika tarixi. Darslik Toshkent O'qituvchi 1996-yil

6. M.Ochilov. Muallim qalb me'mori. O'quv qo'llanma Toshkent O'qituvchi 2004-yil